

A pszichedelikus közösségépítő hatás a goa szubkultúrában

GMV 658

2015. január 6.

TARTALOMJEGYZÉK

Témaválasztás indoklása.....	3
Bevezetés.....	4
Igény egy keleten gyökerező szubkultúrára.....	5
Szubkultúra.....	7
Goa szubkultúra bemutatása.....	9
Kialakulása és jellemzői.....	9
A goa zenei kultúra.....	10
A goa parti és partiélmény.....	10
A goa partikultúra és a droghasználat.....	12
Magyarországi goa kultúra.....	14
Empirikus kutatás.....	16
Résztvevő megfigyelések.....	18
Interjúelemzés.....	20
Összegzés.....	24
További kutatási lehetőségek.....	25
Irodalomjegyzék.....	26
Mellékletek.....	28

TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

„A jelen korában a pszichedelikus zenét és a transzban táncolás élményét használjuk arra, hogy tudatunkat összekapcsoljuk a természet erőivel. Remélhetőleg ezen élmények által az emberek érzékenyebbé és figyelmesebbé válnak saját magukkal, a környezetükkel, az emberi természettel és bolygónk szükségleteivel szemben...”¹

/Goa Gil/

A goa szubkultúra hazánkban csak kevesek számára ismert fogalom, pedig már több éve Magyarország ad otthont a világ egyik legnagyobb goa fesztiváljának.

Eredetileg egy zenei stílus és a köré épülő társadalmi csoportokból áll. Az individualizmus a misztikumok és a tudatállapotok megismerésével foglalkozik. A mozgalom sajátossága, hogy nem hoztak létre bürokratikus struktúrákat, hiszen ezen intézmények ellen való lázadásuk formálta őket közösségbe. A magasabb tudatállapotok elérése a spirituális élmények megélése, a különböző pszichedelikus drogok fogyasztásával idézhető elő. A közösségépítés a közösségi élményben rejlik.

Témaválasztásomat teljesen szubjektív alapokra helyeztem. Le kell szögeznem, hogy én nem vagyok goás. Pár éve ismerkedtem meg a goa trance zenével, és ez, azóta is az életem meghatározó zenei irányzata. Elkezdtem kutatni utána, honnan jöhet, milyen értékeket képviselhet, aztán rá kellett jönnöm, hogy egy mély filozófiai tartalmú szubkultúrával állok szemben. Érdekesnek találtam, ezt a keveset emlegetett közösséget, szociológiai szempontból górcső alá venni.

Dolgozatomban, a szakirodalom felhasználásával és általam készített interjúkkal kívánom bemutatni a szubkultúra gyökereit, a goa zene kialakulását, a köré szerveződő parti kultúrát, és nem utolsósorban a hozzá kapcsolódó szerhasználatot. Érintőlegesen kitérek a magyarországi vonatkozásaira is.

Vizsgálódásom fő célja saját tapasztalat, illetve félig strukturált interjúk mentén feltérképezni a goa partik közösségépítő hatásait. Fontos kérdésnek tekintem még, hogy a rájuk ható impulzusokat, hogyan tudják a mindennapjaikba beintegrálni.

¹ Igazi legenda: Goa Gil a stílusértető jógi - <http://goa.hu/goa-gil/>

BEVEZETÉS

A modernizáció folyamata alapjaiban változtatta meg a tudományos-technikai, társadalmi-gazdasági, és társadalom-lélektani hatásait is. Olyan mélyreható változások történtek, amelyek az addigi egységes érték-és normarendszert gyökeresen megváltoztatták. A személyiségfejlődés egy újabb szakaszára volt szükség, amelyet individualizációs folyamatoknak neveznek. Az énfelődés fontos szerepe az individuáció, amely egyedivé, egyéniséggé válást jelent. A demokratikus alapokon fekvő társadalmak individualista társadalmak, amelyben a személyes életutak nem egy egyénre ráerőltetett döntés megmutatkozása, hanem szabad akaratból hozott felelősségteljes, tudatos elhatározás eredményei.

Manapság a társas kapcsolatok hiánya miatt még inkább vágyik a kor embere a szeretetre. Ezzel egyidejűleg az egymás között húzott láthatatlan falak csak egyre növekednek. Ezekről megszabadulva keresik a semmihez nem hasonlítható egymáshoz tartozás élményét.²

Magyarországon a kilencvenes években kialakuló változások a politikai és gazdasági területek mellett, a fiatalok életében és életmódjában is átalakulást hozott. Az ifjúsági életszakasz meghosszabbodásának következményeként tekinthető, az ifjúsági kultúra előtérbe kerülése. A folyamat kiváltói között említhető a fogyasztói szolgáltatóipar és a média.

„Olyan értéket képvisel, amely kiveszőben van a társadalomból. Ne facebookon beszéljessünk egymással, hanem gyere és kommunikáljunk. Ne a telefont bámuljam, hanem téged. Tehát, a személyes kapcsolatoknak a növekedését hozza elő...”³

Ellentmondás bontakozott ki a fiatalok növekvő kulturális autonómiája, és az egyre inkább függésbe kényszerítő családi és állami intézmények között, melyet a domináns társadalmi-kulturális téren belül egyes szubkultúrákba való saját belépés is jelképez.

Fokozatosan kezd változni a társadalomba való integrálódás folyamata. Ezek a fiatalok, a magaskultúra fogyasztóivá válása következtében mintakövetőkből mintaadóvá, a piac passzív befogadásából, aktív alkotóivá váltak.

Az ifjúsági életszakasz kitolásával, arányosan következik a fiatalok sebezhetősége is. A sebezhetőség kiindulópontjainak tekinthető a megváltozott körülményekhez való

² Pikó, Bettina – (2005) *Ifjúság, káros szenvedélyek és egészség a modern társadalomban*, Budapest, 2005

³ Interjúrészlet: 21 éves nő

alkalmazkodás, új kihívásoknak való megfelelés képtelensége, illetve az egyéb, nemi, kulturális, és etnika diszkrimináció.⁴

IGÉNY EGY KELETEN GYÖKEREZŐ SZUBKULTÚRÁRA

Tömeges mozgás indul meg Kelet és Nyugat között, a hatvanas és hetvenes években kialakuló ellenkultúrában. Az indiai és keleti tanok vallásos vezetőik és jógik a Nyugaton gyökeret verő beat-zenefi fesztiválok felé indultak, míg a nyugati fiatalok a spiritualitást keresve Indiába és Nepálba jutottak.

A keleti tanok terminológiáját megváltoztatva a nyugati hippik nemzedéke egy új, tudományosabb képet alakít ki, melynek szerves része a pszichológia és a technikai elemek. Ezek beépülve, egy új, modernizált keleti tanokat hoznak létre. A keleti tanok modernizálása elkerülhetetlen, hiszen a határok megnyílásával és a technológia fejlődésével olyan információ birtokába juthattak, amelyek során már eladhatatlanná váltak a „keleti misztikus csodák”.

A '70-es évek végére enyhülnek a társadalmi széthúzások, e korszak gyermekei által felfedezett tanok virágkorukat élik, átvéve az akkori kor sajátosságait. A korábbi forradalmi hangulat, békeharccá csap át.⁵

*„Sokan ezeken az alternatív vallási mozgalmakon, spirituális irányzatokon belül folytatják hippiként megkezdett útjukat. Ezért nevezhetjük ezeknek az irányzatoknak a híveit „poszthippiknek”.”*⁶

A poszthippi személyiség, nem csak az idősebb, azt átélő korosztályra vonatkozik, hanem a mai fiatalokra, akik feltehetően a '70-es évek derekán a hippikultúra szerves részesei lettek volna. Ezek a fiatalok nem feltétlenül vallási csoportokba tömörültek, hanem különböző „zöld mozgalmakba”, spirituális vagy művészeti irányzatokba.

⁴ Székely, A. (2005) *Ifjúságkultúra, zene, életmód* In: Pikó, B. (szerk.) *Ifjúság, káros szenvedélyek és egészség a modern társadalomba*, Budapest, 2005

⁵ Farkas Attila Márton (1997): Poszthippi vallásosság későantik tanulságokkal - *Iskolakultúra* 1998/6–7

⁶ Farkas Attila Márton (1997): Poszthippi vallásosság későantik tanulságokkal - *Iskolakultúra* 1998/6–7 (58.o.)

„Ami ezek felé mozdított azok alapvetően bennem voltak. Volt bennem egy hiány, amire kerestem valami kielégülést és én ezekben a fesztiválokban találtam meg. Itt találtam meg a környezettudatosságot, az egymásra odafigyelést, a toleranciát, a másoknak a feltétel nélküli, a tényleg feltétel nélküli elfogadását...”⁷

Egy világválság termékeként is felfoghatjuk a poszthippi vallásosságot, amely valami fajta kiútkeresésként jelenik meg.⁸

Kitekintésként fontosnak tartom megjegyezni, hogy ehhez a kultúrához szervesen kapcsolódik a deviancia megjelenése, amelyet a nyugati társadalom a drogfogyasztásból eredeztet, és amelyek feszegetik a tudatállapot határait. Ekkor hódít az LSD, hasis, különböző gombák, melyek a transz állapotok elérésében játszottak nagy szerepet. (Gondoljunk a Hair c. filmre).

Thimothy O’Leary, az LSD apostolaként számon tartott pszichológus és író úgy gondolta, hogy az LSD úttörő lesz a pszichiátriába, valamint a tudatállapotok feltérképezésében. Ezen nézeteket később Feldmár András munkássága is bizonyítja.

⁷ Interjúrészlet: 26 éves férfi

⁸ Farkas Attila Márton (1997): Poszthippi vallásosság későantik tanulságokkal - Iskolakultúra 1998/6–7 (60.o.)

SZUBKULTÚRA

Ezen társadalmi csoport megjelenéseként felmerül a kérdés, hogy értelmezhető-e szubkultúraként, vagy ellenkultúraként?

A társadalom által elfogadott értékrend mentén szereveződnek, vagy gyakran éppen e normák ellen. Tényként kezelendő azonban, hogy létrejötte hiánypótlás céljából problémamegoldó kísérletként jelentkezik. Saját értékrendje mentén kulturális reakciókat biztosít a társadalmi jelenségekre és folyamatokra, melyek által körvonalazódik a szubkultúra filozófiája és ideológiája, amely kapcsolódik a domináns kultúrához, így ezek nem önállósodnak. Az egyén alkalmat kap arra, hogy saját magát érvényesítve, kiteljesedhessen és átélje a valahová való tartozás élményét. Nincs kizárva a több szubkultúrához való tartozás sem.

Ha elvonatkoztatunk a többségi társadalom által elfogadottaktól, igazán akkor érthetjük meg a szubkultúra értékrendjét. A szubkulturális események elemzésekor nem a kardinális kultúra értékrendszerét és viselkedésnormáit kell irányadónak tekinteni, hanem az elkülönülő csoportok által képviselt motívumokat. Tehát, a többségi kultúra olykor deviánsnak ítélteti meg az ifjúsági szubkultúra értékvilágát. Devianciának tekinthető a fokozódó alkoholfogyasztás és a kábítószer kipróbálása. Ezen mozzanatok deviáns megítélése, csak a többségi társadalmakra jellemző. A szubkultúrába tartozó egyének számára ez a normarendszer, az elfogadott és preferált.⁹

A fiatalok életében központi szerepet tölt be a zene, amely a legfőbb szervező erő a kortárs csoportok közt. A zene szubkulturális megjelenéséhez elengedhetetlen egy kis létszámú, azonos ízléssel bíró csoport, amely saját stílussal, értékrenddel, és világszemlélettel heterogénné válik más zenei kultúrák számára. Hatást gyakorol a lelki világunkra, testi működéseinkre, tudatállapotunkra, és többnyire hipnotikus állapotot indukál. A fiatalok körében a zene, mint az emberiség egyetemes nyelve, olykor a fiziológiai szükségleteket is megelőzheti. Ez a zeneszeretet számos szubkultúra kialakulását eredményezte az elmúlt évtizedek során¹⁰

⁹ Rácz József (1989) – *Ifjúsági szubkultúrák, a fiatalok „devianciái”*. Válogatott tanulmányok. Budapest, 1989

¹⁰ Székely, A. (2005) *Ifjúságkultúra, zene, életmód* In: Pikó, B. (szerk.) *Ifjúság, káros szenvedélyek és egészség a modern társadalomban*, Budapest, 2005

„Azt láttam, hogy olyan sok szubkultúrában részt vettem, míg idáig eljutottam, de ilyen fajta tősgyökeresség sehol nincsen. Az emberek kikopnak, megunják, ezt meg valamiért nem. A szórakozásnak ez a csúcspontja, ha az ember leül egy este, hogy ő most szórakozni akar, előbb vagy utóbb oda jut, hogy tánc és zene...”¹¹

Ezen meghatározások vizsgálatában kijelenthető, hogy a goa megfelel a szubkultúra fogalmának. Nem lázad és nem próbál kisajátítani. Nem erőltet semmit, alternatívát kínál valami újra, valami addig nem megszokottra. Vannak bizonyos szimbólumok és zenei megmozdulások, amelyek attribútumokként szolgálnak, ilyen lehet az öltözködés, a partik helyszíne és dekorációi.

¹¹ Interjúrészlet: 27 éves férfi

GOA SZUBKULTÚRA BEMUTATÁSA

A goa trance, mint a szubkultúra életre hívója és mozgatórugója, csak az 1990-es években bontakozott ki. A mögötte meghúzódó mozgalom azonban jóval korábban, egészen pontosan a '60-as években lezajló hippy mozgalmakban gyökerezik.

Kialakulása és jellemzői

Számos hasonlóság figyelhető meg a hippy kultúra és a goa között. Mindkettőben erősen jelen van a miszticizmus, a szex, individualizmus és a drogok használata.

Ideológiájuk, hogy nem próbálnak intézményes keretek köré szerveződni, hiszen pontosan ezek ellen láznak. A hippy mozgalmak drasztikusan próbálták a kulturális forradalmukat és a bürokrácia elleni kritikájukat propagálni. Kommunákba tömörülve terjesztették az egészséges táplálkozás és a vegetáriánus életmód jelentőségét. Célnak tekintették a magasabb tudatállapotok és a transz élmény elérését, melyet pszichedelikus drogok használatával próbálták elősegíteni.

India dél-keleti partjai mentén található egy félsziget, Goa, mely a szubkultúra névadója lett. Mint már említettem a '60-as években a hippy mozgalom kifulladását követően a kalandvágyó hippik és rock sztárok itt próbálták megtalálni elveszett szabadságukat. A fizikai világból való menekülés során a transzcendentális világnézet felé fordultak, melynek kitűnő helyszínéül szolgált a Goa félsziget, ahol nem nagyon volt mi ellen lázadni. Úgy tűnt, megtalálták az áhított szeretet és béke földjét. Ekkor ez még érintetlen volt a brit gyarmatosítók számára, a fogyasztói társadalomnak nyomát sem lehetett érezni, és mindent átjárt a keleti vallástudat, a hinduizmus és buddhizmus. A mindennapi élet részét képezte a jóga és a meditáció.

A goások, egy globális falu vízióját hirdetik, mely a hippy tradíciókban gyökerezik, ugyanakkor a goa szubkultúrában nem a globalizáció és a fogyasztói társadalom elleni lázadás a fontos, hanem egy a mai társadalom számára elfeledett lehetőséget mutat, ahogyan az emberek élhetik életüket.¹²

¹² Bősze Karola (2009): A szerfogyasztási szokások, a spirituális nyitottság és az érzelmi intelligencia vizsgálata a goa szubkultúrában. http://www.daath.hu/incoming/Bosze_drog_spirit_eq_goa_szakdolgozat.pdf (11-12. o.)

A goások nagy csoportjához szervesen kapcsolódik a környezetnek és a természetnek a szeretete és megbecsülése. A Föld igényeire, az emberiségre, valamint saját magukra sokkal érzékenyebbek. Egy közös szimbólumrendszer jelenik meg, a rituális közösségi tánc.¹³

A goa zenei kultúra

Az itt gyökeret verő kommuna tagjai, a zenei és a spirituális fejlődésre fókuszálva, egyesítették az ipariális és törzsi elemeket, mindezt keverve India spirituális kultúrájával. Ekkor teremtették meg a goa zenei kultúra gyökereit.

A '90-es években Goán is beköszöntött az elektronikus forradalom, mely gyökeres változásokat hozott zenei szcénában. Új térhódító jelent meg, az Acid, amire a még Goán maradt közösség hamar rákapott és továbbfejlesztett. A DJ és parti szervező Goa Gil-nek - aki a mozgalom karizmatikus vezetőjévé vált - koncepciója volt újraértelmezni az ősi törzsi rituálét, és keverni a 21. század vezető zenei áramlataival. Az új stílusok megjelenésével a goa partikon hallható zenék egyértelműen pszichedelikusabbá váltak.

Filozófiája, a magasabb, spirituális tudásszintre való továbbjutás, melyet a zene és a tánc idéz elő. Ez a partikon játszott új zenei irányzat 'goa trance', 'psychedelic trance' vagy 'psytrance' néven vált ismertté. „A trance szó a transzállapotokra utal.” A zenék furcsa, pszichedelikus hangokból, „agycsavaró” és „utaztató” témákból, rengeteg ritmikai elemből és effektékből épülnek fel.¹⁴

Ma már nem nevezhető egységes zenei stílusnak. Fokozatosan, egyre nagyobb átalakuláson ment keresztül, és rengeteg alfaja fejlődött ki.

A goa parti és partiélmény

A szubkultúra alapját a mai napig is a partik határozzák meg, melyek elsősorban a szabadban megrendezett együttléteket jelentik.

Okai között ismerhető a rengeteg különleges helyszín, ahol partikat rendeznek, például tengerpart, kastély, sivatag, hegyek völgyei. Maga a környezet válik dekorációs elemmé. Lényeges motívumként sorolandó a monumentális tábortüzek, tűzzsonglörködés, stb.

¹³ Bósze Karola (2009): A szerfogyasztási szokások, a spirituális nyitottság és az érzelmi intelligencia vizsgálata a goa szubkultúrában. http://www.daath.hu/incoming/Bosze_drog_spirit_eq_goa_szakdolgozat.pdf (12.o.)

¹⁴ Pórszász, B. (2009) - *A goa, mint zenei szubkultúra kialakulása* - Kultúra- és művészetszociológia <http://niida.hu/publikaciok/556>

Motiváló lehet, a tűznek, mint természetes energiaforrásnak a jelenléte. Önmagukra, mint a természet egy darabjára tekintenek. Nem céljuk, sőt el is vetik a felette való uralkodást.

Általában két színpad a jellemző. Az egyik partizás céllal van jelen, melyen psytrance zene hallható, a másik pedig a lazulásra, beszélgetésre szolgál, itt inkább a chill-out, pszichedelik zenéket preferálják.

A kluboknak is megvan a maga élményvilága, amely leginkább a dekorációból fakad. Szobrok, vásznak, UV aktív képek, és számos vetítések díszítik a parti helyszínének belső tereit. Megfigyelhetők a geometriai formák, természetből vett alakzatok, a fantasy világa, illetve a keleti kultúrák motívumai.¹⁵

A látványvilág a vizualitás nagyon fontos része a kultúrának, ezáltal is megtapasztalható a pszichedelikus élmény és a transz állapot elérése.¹⁶

„Nagyon sok színes lámpa van, vannak nagy sátor anyagú háromszögek. Ponyvák, amik neon színűek. Zöld, rózsaszín, narancssárga, fehér, minél rikítóbb legyen. Erre jönnek rá a különböző fények. Vetítenek rá. Díszelek, növényi motívum, virág fa, manók...”¹⁷

A közönség jelenti a másik olyan megkülönböztetést, amelyből kiderül, hogy goa partin van az ember. Az itt lévők boldogak, mosolyognak, barátságosak. Különféle kultúrákból, eltérő korosztályból valóak, és extrém öltözködési stílusú egyének alkotják a közösséget. Mindenki, aki járt már goa partin, említést tesz egy „közös lélek” kialakulásának impulzusáról. A szabadtéri parti meghatározó eleme a napfelkelte, a sötétségből való fénybe törés, amely még jobban fokozza a frenetikus élményt. Senki sincs egyedül, egy közös családot alkotva lépnek át a transz állapotok világába.¹⁸

A goások nagy utazók, a világ bármely tájára képesek elmenni egy parti kedvéért, ennek ellenére soha nincsenek egyedül, mindig egy közösségbe találják magukat, és hozzájuk hasonló gondolkodásmódú és értékrendszer mentén élő emberek összessége fogadja őket.

¹⁵ Bösze Karola (2009): A szerfogyasztási szokások, a spirituális nyitottság és az érzelmi intelligencia vizsgálata a goa szubkultúrában. http://www.daath.hu/incoming/Bosze_drog_spirit_eq_goa_szakdolgozat.pdf (12-14.o.)

¹⁶ Pórszász, B. (2009) - *A goa, mint zenei szubkultúra kialakulása* - Kultúra- és művészetszociológia <http://niida.hu/publikaciok/556> (18.o)

¹⁷ Interjúrészlet: 21 éves nő

¹⁸ Bösze Karola (2009): A szerfogyasztási szokások, a spirituális nyitottság és az érzelmi intelligencia vizsgálata a goa szubkultúrában. http://www.daath.hu/incoming/Bosze_drog_spirit_eq_goa_szakdolgozat.pdf (12-14.o.)

A közösségi élmény az, ami igazán a mozgatórugója a partinak, ehhez elengedhetetlen a DJ, aki, mint egy sámán szerepben, hatással van a közönsége tudatára.¹⁹

A parti élmény két meghatározója, maga a parti színtere és a tudatmódosító impulzus. Ezek optimálisan hatnak egymásra. Jelen van a PLUR (peace, love, unity, respect) érzéskör: Béke, mert egy partit leginkább az egymás elfogadása és az agressziómentesség jellemez. Szeretet, a pozitív hozzáállás és érzelmi energiaáradat miatt. Egység, a közösen átélt élmények és a tisztelet, ami az egymás feltétel nélküli teljes elfogadását mutatja.²⁰

A goa partikultúra és a droghasználat

A '60-as években megjelenő pszichedelikus drogok, elsősorban az LSD, egy nyugodt, meditatív környezetben való használatát helyezték előtérbe. Célja, az önismeret növelése, a misztikus élmények megtapasztalása, illetve a belső világ feltárása.²¹

Ez a fajta megismerési forma jellemző volt a kor hippie emberére, aztán fokozatosan áttevődött a magasabb tudatot megismerni vágyó egyének életébe, és a goa szubkultúra szerves részeként beleivódott a köztudatba.

„Goa Gilnek világi jó barátja volt Albert Hoffmann. Van is róla kép. Hoffmannak volt a születésnapja és Goa Gil játszott rajta. Tény és való, hogy Albert Hoffmann nem egy olyan ember volt, aki rosszat akart. Hippie kultúra minden olvad egybe az egésszel...”²²

A transz állapotok elérésének egyik eszköze a pszichedelikus drogok használata. „Miután Albert Hoffmann feltalálta az LSD 25-öt, az emberek, akik használták, úgy érezték, mintha külön a goára találták volna ki, és fordítva, a goát az LSD-re, mert a zene és a szer együtt, az embereket olyan emelkedett állapotba hozta, ahol úgy érezték eggyé válnak valamiféle kozmikus lélekben.”²³

¹⁹ Pórszász, B. (2009) - *A goa, mint zenei szubkultúra kialakulása - Kultúra- és művészetszociológia*
<http://niida.hu/publikaciok/556>

²⁰ Rácz J., Geresdi Zs.(2001): *Az underground partikultúra értékvilága Magyarországon.(2001)* (540.o.)
Educatio 2001/3 rácz *józsef*geresdi zsolt: az underground partikultúra értékvilága..pp. 530–542.

²¹ Demetrovics Zs. (2000) - *Szintetikus drogok világa*

²² Interjúrészlet: 24 éves férfi

²³ Pórszász, B. (2009) - *A goa, mint zenei szubkultúra kialakulása - Kultúra- és művészetszociológia*
<http://niida.hu/publikaciok/556> (18.o.)

A fogyasztók gyakran beszámolnak, ilyen, vagy ehhez hasonló transz élményekről, függetlenül attól, hogy fogyasztottak e kábítószer vagy sem. Saját identitásuk kifejezésére használják a szubkultúrát, célként tűzik ki a magasabb tudattal való egyesülést, a kozmikkal való eggyé válást. Mindezeket a zene, a tánc, a közösség és olykor a drogok útján érik el.

Természetesen nem általánosíthatunk, hogy minden goás szerhasználó lenne, csupán arról van szó, hogy a pszichedelikus szerekből született meg a goa zene. Az elfogadás, a szeretet ugyanúgy célja a zenének. Az erős fizikai aktivitással, jelen esetben a táncsal, afféle transz állapotokat tudnak előidézni, mint a pszichedelikus drogok.²⁴

Nem titkolt azonban az a tény, miszerint a fiziológiai és pszichológiai hatásoknak köszönhetően a drogot használó személyek esetében ez a spirituális élmény mélyebb, mint a szert nem használók körében.²⁵

A goa szcena szerfogyasztási szokásaira jellemzően, a hallucinogének képviseltetik magukat. A többi drogon túlradó tudatmódosító hatásuk, speciális környezeti feltételeket igényel. Ezért legtöbbször szabadtéri partikon használják, ahol lehetőség nyílik a nyugalmas légkör megtalálására, a természet harmóniájára, amely meghatározza a szer okozta lelki élményeket. A többi zenei szcénával ellentétben, a goások tudatosabb szerhasználók, és ez által jártasabbak az élettani hatásaiban is, mert ők valóban transzcendentális eszközként használják a tudatmódosító drogot.²⁶

„Van, aki pánikrohamot kap, mert egy rossz flash-e van, nekem is volt olyan, de az ilyen bulikon általában ott van a Psy Help. Ők egy önkéntes közösség, direkt ilyen bulikra mennek el, magnéziumos vizet osztanak, óvszert, megnyugtatják azokat, akik negatív flashet kapnak. Teljesen kordában tartják ezt a közösséget, hogy azért ne csüngjön mindenki a plafonon. Ez egy nagyon pozitív dolog. Jelen van a segítőkészség...”²⁷

Létezik egy Psy Help nevezetű szervezet, akik ártalomcsökkentés céljából járják az országban a pszichedelikus bulikat és fesztiválokat. Kríziskezeléssel és pszichológiai segítségnyújtással is foglalkoznak.

²⁴ Rácz J., Geresdi Zs.(2001): *Az underground partikultúra értékvilága Magyarországon.(2001)* (pp. 530-542) Educatio 2001/3 rácz **józsef**geresdi zsolt: az underground partikultúra értékvilága..pp. 530–542.

²⁵ Babusa P., Bartha D. P. (2005) *Droghasználat a spiritualitás tükrében*

²⁶ Demetrovics Zs., Rácz J. (2008) *Partik, drogok, ártalomcsökkentés Kvalitatív kutatások a parti-szcénában*

²⁷ Interjúrészlet: 21 éves nő

Magyarországi goa kultúra

Magyarországon az 1990-es évek első felében jelent meg a goa zenei műfaj és ennek kultúrája. Hazánkban a goa az underground zenei szcénához tartozik.

A goa szcéna jól működő jelenlétét tükrözi, a világszerte megrendezésre kerülő partik, illetve fesztiválok. Valahol a természetben, több tízezer goás tölt együtt pár napot. Nem meglepő, ha olykor egész családokat vélünk felfedezni, egy-egy parti alkalmával. A gyerekek is imádják, hiszen odafigyelnek rájuk.²⁸

Az egyik legkiemelkedőbb goa fesztiválnak hazánk ad otthont. A már kultikus jelentőségűvé vált O.Z.O.R.A. Fesztivál, melyre a világ számos országából érkezik a nagyközönség.

1999-ben, a teljes napfogyatkozást egy hipnotikus erejű ünnepléssel köszöntötték az Ozora melletti Dádpusztáról a teljes szépségében látható jelenséget csodálók. Több tízezres, a világ minden tájáról érkező tömeg vette át a goa zene lüktetését és tökéletes együttlét hangulatának bölcsőjében teremtették meg az O.Z.O.R.A. Fesztivált.

Öt éves várakozás következett ezután. 2004-ben, még Sonar Plexus néven indult útjára, a ma már kultikus jelentőségű fesztivál. A zene lüktetése, varázsa, összehozza az embereket, mely által egy közösség születik. A fesztivál éjszakáiban sámántüzek, bámulatos színpadképek, vetítések, majd maga a hajnal adnak a goa zene világsztárjainak zenéihez tökéletes testet. A zenei sokszínűség mellett Ozora üzenete, a természet és egymás szeretete. Itt nem szemelget senki, nem taposnak le bokrokat és nincs erőszak. A béke és a szeretet fesztiválja. Ide nem vadulni jönnek az emberek, hanem táncolni és jól érezni magukat. A fesztivál bejáratához érve egy tábla köszönti az ide látogatót: Welcome to Paradise.²⁹

„A '90-es években volt egy fesztivál, ozora előestéje, mondhatnánk így. A napfogyatkozást ünnepelték és onnan nőtte ki magát fesztivállá. Ozora település melletti, hegyek, völgyek, dombok között található. Nagyon festői környezet, ahol melletted sétálnak a birkák. A közkút, ahonnan hordtuk a vizet, az úgy van megoldva, hogy rendes csap, dupla elágazású és a másik egy birkaitatóba vezet be. Hihetetlen, hogy méz és birkák isznak melletted...”³⁰

²⁸ Pórszász, B. (2009) - *A goa, mint zenei szubkultúra kialakulása - Kultúra- és művészetszociológia*
<http://niida.hu/publikaciok/556>

²⁹ O.Z.O.R.A. – port.hu - http://www.port.hu/o.z.o.r.a/pls/w/festival.festival_page?i_festival_id=14071

³⁰ Interjúrészlet: 24 éves férfi

„Rengeteg díszítés van. A neon gombák. Óriási körhinták, gerendákból, de tényleg méretes, nyolcan férnek el egy szárán, és forog körbe, körbe folyamatosan. A szalmabálákból épített labirintus. A táncter minden évben máshogy néz ki...”³¹

Említést kell tennem, egy ma már létező újabb magyarországi goa fesztiválról. Nevezetesen ez a S.U.N. Fesztivál. 2013-ban rendezték meg először Csobánkapusztán, mely Nógrád megyében található. A tánc, a zene és a művészet összetartozását hirdeti.

³¹ Interjúrészlet: 28 éves férfi

EMPIRIKUS KUTATÁS

Ezen kutatásom saját érdeklődésemből kifolyólag szubjektív, személyes jellegű. Saját tapasztalataimból merítve, érdekesnek találtam azt, hogy hogyan tud a XXI. századi értelmiségi fiatal megküzdeni, a mai felgyorsult és modern társadalmi normákkal. Meddig viselhető el a ránk nehezedő, folyton változó társadalmi elvárás. Foglalkoztatott az a kérdés, hogy a magasabb tudásszintre törekvő emberek, a kultúránk milyen színterébe integrálva élhetik a saját individuális életüket.

A goa szubkultúra kevesek által ismert része a társadalomnak, ugyanakkor ebben a témában korábban már több kutatást is folytattak. A droghasználatot vizsgáló tudományos tézisekben gyakran tesznek említést a goa szubkultúra létezéséről, ezzel egyidejűleg a partikultúra vizsgálatokban is megjelenik, illetve pszichológiai, viselkedési felmérést is készítettek már róla.

A kutatásom legfontosabb kérdései, mi az, amiért ezt a szubkultúrát választja sajátjának? Mi kapcsolja az egyéneket össze, és mi által válik közösséggé egy parti közönsége? Ezzel összefüggésben a közösséghez való tartozás, milyen következményekkel jár az egyén további életében? Mi az, amit a megismerés után, mindebből integrálni tud a szubjektív, hétköznapi életébe?

Dolgozatomban, a szociológiai módszereket alkalmazva az empirikus adatszerzési technikákat használtam. Az erre vonatkozó szakirodalom feldolgozása mellett, résztvevő megfigyelőként terepkutatásokat végeztem, és félig strukturált interjúkat készítettem.

Az interjúk szó szerint lettek rögzítve. Az anonimitás megőrzése érdekében az általam készített interjú alanyok nevét nem kívántam feltüntetni. Az életkoruk és nemük megadásával azonosítottam be őket. Az interjúalanyokhoz, hólabda szerű módszerrel jutottam el. Az interjúalanyokat nehéz elérni, ennek legszembetűnőbb oka a szubkultúrára jellemző mobilitás és a tömegkommunikáció elvetése.

Az interjúk elemzése során az alábbi három dimenziót hoztam létre: Miért a goa szubkultúra; a közösség; és a goa hatása a mindennapokra. Az interjú elemzése során hoztam létre a három dimenziót, melyben a kutatási eredményeket is ismertetem.

Összesen 8 interjúalannyal kerültem kapcsolatba. Közülük ketten a goa szubkultúra tagjaként élik a mindennapjaikat (21 éves nő, 26 éves férfi), két személy közelebbi kapcsolatba került a goával, nevezetesen az O.Z.O.R.A. Fesztiválon dolgoztak, egy vagy több alkalommal. (24 éves nő, 24 éves férfi). Három interjúalanyom a goa zenében, és a hozzá

tartozó életmódban találta meg „önmagát”, és ezt fontos állomásnak tekintik az életükben. (23 éves nő, 28 éves férfi, 27 éves férfi). Továbbá interjút készítettem egy 25 éves férfivel, aki egy világítástechnikai és dekorációs cégnek tulajdonosaként, szerves része a goa partikultúrának, mindemellett goa DJ-ként is próbál érvényesülni.

RÉSZTVEVŐ MEGFIGYELÉSEK

A kutatásom átfogóbb vizsgálata szempontjából fontosnak tartottam, hogy saját tapasztalatot szerezzek, és ezáltal mélyebb képet kapjak a psy kultúráról. Bevallom, nem laikusként kezdtem neki a dolgozatomnak, némi tudással már rendelkeztem e téren. 2011-ben voltam először hasonló partiban. Akkoriban ez úgy nézett ki, hogy Miskolcon volt egy művészeti galéria, aminek a pincéjében minden héten más zenei stílusú underground partikat tartottak, így lehetőségem nyílt egy goa partin részt venni. Mai tudásommal végiggondolva, leginkább csak zenei téren hasonlított a klasszikus értelemben vett goa partihoz. A hely adottságai nem tették lehetővé a dekorációk, illetve művészeti installációk bemutatását. Különösen nem fordítottak nagy hangsúlyt, a mögötte meghúzódó kultúra érezhetőségére.

Ezek után több zenei és művészeti fesztiválon is részt vettem, de ezek leginkább a nyugati vonulatot képviselő mainstream kategóriába sorolandóak, ahol a goa, mint zene, kevés teret kapott a színes palettán. A dolgozatom kezdetén, az interjúkat készítve, és az alanyokat hallgatva világossá vált, hogy csak akkor tudok mélyen belelátni az egészbe, ha saját magam tapasztalom és élem át ezeket az élményeket. Ekkor jött az ötlet, hogy egy komolyabb hangvételű Budapesten tartandó goa partiba ellátogassak.

A helyszín a Dürer Kert volt, tekintve az évszak adta lehetőségeket. Itt meg kell jegyeznem, hogy amint lesz alkalmam, a jövőben szabadtéri partin is részt szeretnék venni, már csak a dekorációból kifolyólag is. Visszatérve, a Dürer egy több teremből álló szórakozóegység, mely általában a téli időszakban ad otthont a psy szcéna kibontakozásának. Ezt a partit az Y-Production szervezte, amely egy 2009 óta fennálló magyar pszichedelikus partiszervező csoport. Meg kell említenem, hogy a jegyekből befolyt összeget, a Fóti Gyermekfalunak ajándékozták.

Az elején nem igazán tudtam mire is számíthatok. Már a belépésnél meglepetés fogadott, hiszen rengeteg ember volt jelen, de mégsem volt tömeg. Három különböző helyszínen folytak az események. A földszinten a Chill stage, ahol chill out zenék mentek, ez leginkább beszélgetésre volt alkalmas és a béke szigeteként tudnám leírni. Az emeleten volt a Main stage, itt psytrance zenék szóltak, keverve a techno-val és egyéb zenei stílusokkal. Ez a populárisabb vonalat képviselte. A harmadik pedig, a Hitech & Dark stage, ez a dark goa helyszínéül szolgált, a szubkultúra képviselőinek szentélyeként tudnám definiálni. Az emberek külső megjelenése is magán hordozta a szubkulturális jegyeket. Extrém ruházat, ami leginkább a hippi stílusra emlékeztetett. Bő nadrágok, batikolt felsők, raszta haj, piercingek, tömött karkötők és gyűrűk viselése volt a jellemző.

A dekorációt is érdemes megemlítenem, ugyanis, bár bizonyos értelemben falak közé zárt partiról beszélünk, ez a helyszínen egyáltalán nem volt érezhető. Hatalmas műanyag geometrikus dekorációk, amik UV fénybe árasztották a lelkes táncoló közönséget. A falakon, a DJ pulton és mögötte szintén geometrikus, agytekerő motívumokat vetítettek.

A parti hangulatát nehéz definiálni. Interjúim során sokat hallottam egy közös tudat kialakulásáról és az energiák áramlásáról. Laikusként, valamiféle pozitív búvkörre gondoltam, amit leginkább a szerhasználat útján érnek el. Ezen feltevésem nagyon erősen megcáfolódott. Megjegyezném, hogy nem fogyasztottam semmilyen kábítószer, sem ebben a partiban, sem eddigi életem során, ám azt kár lenne tagadnom, hogy a jelenlévők nagy többsége nem állt valamilyen pszichedelikus szer hatása alatt. Visszatérve azonban én vagyok rá az élő példa, hogy drogok nélkül átélhető a zene nyújtotta transz élmény. Valami megmagyarázhatatlan őenergia tört ki belőlem, amit leginkább az új élménynek és a hely adta lehetőségeknek tulajdonítok. Gondoljunk csak bele, egy sötét terem, ahol minden sarokban, minden falon, a plafonon UV fénnel világított dekorációk lógnak, egyáltalán nincsen bezártság érzés, ezen felül az emberek, akik körül vesznek, mind mosolyognak és szeretettel viszonyulnak a másikkal. A hihetetlenül hangos és energikus zene lüktetése egyenesen arra készteti az embert, hogy mozogjon. A testemet átjárta az energia, laza és felszabadult voltam. Úgy éreztem, mintha az agyam és a testem egyaránt átkerült volna egy másik dimenzióba, ahová csak ritkán juthatok el.

A parti után még napokig éreztem ezt a megmagyarázhatatlan energiamezőt magam körül. A napok gyönyörűek voltak, a reggeli napsütés, a hideg, az emberek, minden olyan pozitív rezgéssel hatott rám, amit addig nem éreztem soha. Azt hiszem, ez a goa szubkultúra lényege, hogy adsz magadból valamit, és ugyanakkor többet kapsz vissza, máshogy szemléled a világot. Egy spirituális valóságban vagy, hogy igen lehet változtatni a dolgokon, az élet szép és érdemes tartalmasan élni. A lelkünk, a tudatunk és a testünk harmonikus rezdülései által képesek vagyunk a szeretetre és az energiaátadásra.

INTERJÚELEMZÉS

Miért a goa szubkultúra?

„Ez arról szól, hogyan fogadjuk el egymást, hogyan tudjunk eljutni egymás segítségével lelkiileg egy felsőbb szintre, ahol megnyugvást találhatunk. Amikor bementem egy ilyen közösségbe, nem éreztem magam rosszul, mert olyan volt, mintha ezek az emberek nem is idegenek lennének. Annyira jól érzetem magam, fel tudtam oldódni és boldog voltam...”³²

„Ami ezek felé mozdított azok alapvetően bennem voltak. Volt bennem egy hiány, amire kerestem valami kielégülést és én ezekben a fesztiválokban találtam meg. Itt találtam meg a környezettudatosságot az egymásra odafigyelést, a toleranciát, a másoknak a feltétel nélküli, a tényleg feltétel nélküli elfogadását...”³³

„Azt láttam, hogy olyan sok szubkultúrában részt vettem, míg ideáig eljutottam, de ilyen fajta tösgyökeresség sehol nincsen. Az emberek kikopnak, megunják, ezt meg valamiért nem. A zenével és a lehetőségekkel nem volt gond. Maximum veled, de, hogy ezzel nem. Szerintem ezért nem unják meg az emberek...”³⁴

„Ebben találtam meg, amit keresek. Egy magasabb tudat. Ezt elmondani egész pontosan lehetetlen. Leegyszerűsítve az élet tisztelete...”³⁵

Napjainkban egyre inkább jellemző, hogy egy elhidegült világot élünk. A modern társadalom olyan tömegkultúrát alakít ki, amely előretörése, az alapvető szociális kapcsolatokat izolálja. A szakirodalom és az interjúrészletekből következtetni lehet, hogy a goa szubkultúra ezeket az értékeket kívánja visszahívni. Az emberek között legyenek perszonális kapcsolatok, kommunikáljanak egymással. Hirdetik az előítéletektől való mentességet, mindenkit a saját maga valójában fogadnak el. Ezek a '60-as évekbeli hippy mozgalomhoz csatlakozhatók vissza. A világ bármely tájáról érkező emberek - azonos érdeklődési körükből kifolyólag - ebben a szubkultúrában otthon találhatnak. Természetesen, ehhez kapcsolódik a zene és a közös rituális tánc megjelenése. Ezek, mint egy közösségépítő transz élményt nyújtanak. Az egész világból érkező emberek közötti kapcsolatokról szól. Egy életstílus és tudat.

³² Interjúrészlet: 21 éves nő

³³ Interjúrészlet: 26 éves férfi

³⁴ Interjúrészlet: 27 éves férfi

³⁵ Interjúrészlet: 28 éves férfi

Közösség?

„Kiállsz a tömegből és onnan nézed, akkor érted azt, hogy ő, ott egy harmadik, egy nagyon sokadik ember, aki ugyanarra a zenére, teljesen más ritmussal, teljesen más mozdulatsorral, de mozog. Ha az egészet nézed egybe, akkor csak egy nagy, lüktető tömeget látsz, ami követi a zene ritmusát és gyakorlatilag teljesen beleéled magad abba, hogy az előbb még benne voltál ebbe a tömegbe. A lélegző, mozgó szervbe, és nincs kedved kilépni belőle. ...”³⁶

„Nagyon sok embert összeköt, méghozzá kultúrákat. Gondolj bele, Goáról indult az egész és most meg már az egész világon szinte mindenhol pörög. Valami összeköti ott az embereket. A zene és a kultúrája hozzá. A hozzáállás, a vizuál, a látvány. Az emberek, ahogyan beszélnek veled, amiről beszélnek, értelmiségiek. Olyanokat találsz, akik más világból jönnek..”³⁷

„Az emberek pedig mindig jól érzik magukat, nem a drog a lényeg. Másnap közösen főzünk húsmenteset, finomat, vagy túrázunk az erdőben. Mindenki hozza magával a hangszerét, kézművesek árulnak napközben. Kisgyerekek, kutyák, mindenki jól érzi magát...”³⁸

Az interjúk során és a megfigyelésimen tapasztaltak alapján, arra az összefüggésre jutottam, miszerint a közös szemléletmód alakítja a szubkultúrájukat, de a benne lévő egyének közösségeként csak a partikon élnek. Az együtt mozgás, a transz állapotok megélése, mind alakítják a közösségbe szerveződést. Jó példa erre a partikon és fesztiválokon megjelenő jóga és meditációs sátrak. A parti után az emberek nem egyből indulnak útnak, akár több napig is még kommunába verődbe élnek a hely adta lehetőségeknek megfelelően. A közösségnek közvetítő szerepe van az egyén és a társadalom között. A közönség sokszínűsége elősegíti a széleskörű ismeretszerzést, amely egy egész életen át elkísérhet. Az emberek tapasztalatokat cserélnek és kultúrákat ismernek meg anélkül, hogy bármilyen komolyabb erőfeszítést is tettek volna.

³⁶ Interjúrészlet: 24 éves férfi

³⁷ Interjúrészlet: 25 éves férfi

³⁸ Interjúrészlet: 23 éves nő

A goa hatása a mindennapokban.

„Az életfelfogásomat nem változtatja ez meg, annak ellenére, hogy alig várom, hogy egy-két hetet így eltölthessek a nyárban, de tudom, hogy ez csak egy szelet az életből...”³⁹

„Maga az, hogy fejlődsz attól, amit átélsz egy ilyen helyen. Mindig csak több leszel ettől. Mindig új emberekkel találkozol, beszélgettek. Megosztjátok egymással, ami a saját gondolatvilágod, ezek mindig cserélődnek és egyszer visszajön majd hozzád...”⁴⁰

„Békésebb vagyok, sokkal. Pozitív értelemben, megtanultam nem törődni dolgokkal, amik idegesítenének. Sokkal természet barátiabb lettem. A kommunikációs készségeimet nagyon fejlesztette, hogyan beszéljek a másikkal, hogy ne bántsam meg...”⁴¹

„Negatív értelemben, szétszórt vagyok, nagyon, nagyon szétszórt. Éreztem, hogy elfelejtek dolgokat, milyen nap van ma, milyen hónap? Ezek persze a drogok miatt...”⁴¹

„Mindenféleképpen nyitottabb lettem. Egyre nyitottabb az elmém. Ezáltal megismerem önmagam. Erre a zenére simán le tudok menni alfabá, meditálok rá, gondolkodok. Nyitott az elmém, használom. Ehhez kell az az érzés, amit ez biztosít...”⁴²

„Negatív az nem, nem volt semmi. Pozitív az volt. Sokkal nyitottabb lettem. Új dolgokat tanultam, új dolgokat láttam a világban. Más dolgok is érdekelnek azóta, nem csak az az egy két dolog, amit addig úgy gondoltam, hogy fontos. Megnyílt a tér előttem, sokkal jobban foglalkozok bizonyos dolgokkal. Nagyobb az a réteg, ami most már érdekel...”⁴³

Szinte minden interjúalany említést tett egyfajta nyitottságról. Ez értelmezhető spirituálisan és egyéni szinten. Azáltal, hogy kapcsolatba kerültek a goa szubkultúrával, vagy részesei voltak egy partinak, ha csak kis időre is, de átérték, a már sokat említett energiákban gazdag pozitív

³⁹ Interjúrészlet: 27 éves férfi

⁴⁰ Interjúrészlet: 24 éves férfi

⁴¹ Interjúrészlet: 21 éves nő

⁴² Interjúrészlet: 28 éves férfi

⁴³ Interjúrészlet: 24 éves férfi

atmoszférát. Mindezekből táplálkozva élnek ma is a mindennapjaikat. Számos pozitív tulajdonságuk előtérbe került, ami mélyen lappangott bennük, de ezáltal felszínre tört és tudatosan beépítették a mindennapjaikba. Többen negatív változásokat is említettek, amelyek leginkább a droghasználatnak köszönhetőek. A többségi társadalom ezt devianciának ítéli meg, hiszen illegális szerekről beszélünk.

Jelen esetben különbséget kell tenni a goás és nem goás alanyok között. A szubkultúra tagjaként élő személyek egyre mélyebb szintekre jutnak önmagukban, és a környezetüket tekintve is. Ezeknek a személyeknek életmódjukba ágyazódva jelenik meg a goa szubkultúra. Tükrözi a külső megjelenésük, az öltözködés, a hajviselet. Egészségesen táplálkoznak, vegetáriánusok. A családalapításra is hatással van. Nincsenek tárgyi függőségeik. A munkavállalásban is tükröződik, művészeti területekre és egyéb mobilitást lehetővé tevő szakmákra orientálódnak.

Akik valamilyen szinten csak kapcsolatba kerültek a goával, ők leginkább a mindennapi élet stressz forrásainak levezetésére alkalmazzák az itt tapasztaltakat. Az életük egy bizonyos szakaszának tekintik a goával való megismerkedést.

ÖSSZEGZÉS

A kutatásom középpontjában a goa szubkultúra állt, amely tagjai mögött egy mély értékrendszer húzódik meg. A közösséget átjárja a szabadság vágya, a benne élő egyének törekednek az elfogadásra, a szeretetre, és közösségi élményekre. Kialakulásának földrajzi gyökerei szembevetően hangsúlyozza a mögötte meghúzódó keleties szimbólumrendszert.

A nyugati gondolkodásmódra jellemző fogyasztói társadalmi elveket elvetve, a természet hangsúlyozása kerül előtérbe. Mélyen őrzik a tradicionális keleti értékeket.

A transz élmény megtapasztalásának következményeként más színben látják a világot, mint előtte. Megjelenik a kollektív tudat, a közös transz élmény és természet, valamint egymás tisztelete. Politikai, nemzeti és etnikai hovatartozástól függetlenül egy univerzum részeként tekintenek magukra. Megvilágosodott és tudatos emberek összessége. A kultúra, a művészet és a technológia egybeolvadásával valami újat hoznak létre.

Nem egyénként tekintenek magukra, hanem mint közösségre. Többről van szó, mint a zene közös élvezete. Egy erőteljes hindu és buddhista világ kapcsolódásából jön létre. Törekvés jellemzi egy magasabb transz élmény megélésére, és bár ezt pszichedelikus drogok segítik elő, mégis csak eszköz marad, amely erőszakosan nyitja meg az elmét. Nem kábítószerfüggőkről beszélünk, csak fogyasztókról, akik egy magasabb tudásszint eléréséhez használt indikátorként tekintenek a szerekre.

Nem lázadnak, és nincsenek tettleges megnyilvánulásaik. Nem akarnak kilépni a társadalomból, mint a hippy mozgalomban résztvevő elődeik. Ideológiai háttérük beágyazódik a mindennapi életükbe, de nem tetszelegnek próféták szerepében.

Több energiával térnek haza, mint amikor elindultak. Az energiáért, amit adsz, cserébe többet kapsz vissza. Egy parti mentálisan pozitív hatású környezet, már ha csak a színes dekorációkra gondolunk, amely életminőség javító hatással lesz a további életükre. Mindezeket vissza tudja integrálni a stresszes hétköznapiakba. Fogékonyabbak a tudattágítás különböző válfajaira. Könnyebben tudnak meditálni, amivel esetlegesen egy parti élménybe helyeződhetnek vissza.

A szürke hétköznapiakra megmarad az érzés, hogy tartoznak valahová, ahová bármikor visszatérhetnek. Ezek pszichológiai szempontból is lényegesek, hiszen átsegíti őket bizonyos kríziseken, mert tudják, hogy van mögöttük valaki, egy egyén, egy közösség.

TOVÁBBI KUTATÁSI LEHETŐSÉGEK

Jelen dolgozat egy általános képet ad a goa szubkultúra kialakulásáról és mai alkalmazhatóságáról. További lehetőségnek tekintek, egy mélyebb spektrumú vizsgálatot. Kérdőíves kutatásokkal még szélesebb körben értelmezhetővé válna a mögötte meghúzódó értékrendszer.

IRODALOMJEGYZÉK

Babusa P., Bartha D. P. (2005) *Droghasználat a spiritualitás tükrében*

Bősze Karola (2009): A szerfogyasztási szokások, a spirituális nyitottság és az érzelmi intelligencia vizsgálata a goa szubkultúrában.

http://www.daath.hu/incoming/Bosze_drog_spirit_eq_goa_szakdolgozat.pdf

Demetrovics Zsolt: *Szintetikus drogok világa, Diszkódrogok, drogfogyasztók, szubkultúrák* p.16-26 Szerk: Demetrovics Zsolt (2000)

Demetrovics Zsolt, Rácz József : *Partik, drogok, ártalomcsökkentés Kvalitatív kutatások a partiszcénában Magyarországon*. Educatio, 3, 530-542. (2008)

Farkas Attila Márton (1997): Poszthippi vallásosság későantik tanulságokkal - Iskolakultúra 1998/6–7

[Http://goa.hu/goa-gil/](http://goa.hu/goa-gil/)

Pikó Bettina: *A deviáns magatartás szociológiai alapjai és megjelenési formái a modern társadalomban*, Szeged, (2002)

Pikó, Bettina: *Ifjúság, káros szenvedélyek és egészség a modern társadalomban*, Budapest, (2005)

Pórszász, B. (2009) - *A goa, mint zenei szubkultúra kialakulása - Kultúra- és művészetszociológia* <http://niida.hu/publikaciok/556>

Rácz J., Geresdi Zs.(2001): *Az underground partikultúra értékvilága Magyarországon.*(2001) (540.o.)

[Educatio 2001/3 rácz józsefgeresdi zsolt: az underground partikultúra értékvilága..pp. 530–542.](#)

Rácz József: *Ifjúsági szubkultúrák, a fiatalok „devianciái”. Válogatott tanulmányok*. Budapest, (1989)

Port.hu O.Z.O.R.A. -

http://www.port.hu/o.z.o.r.a./pls/w/festival.festival_page?i_festival_id=14071

Székely, A: *Ifjúságkultúra, zene, életmód* In: Pikó, B. (szerk.) *Ifjúság, káros szenvedélyek és egészség a modern társadalomba*, Budapest, (2005)

www.daath.hu

MELLÉKLETEK

1. kép. O.Z.O.R.A. Fesztivál 2014.

Forrás: Ozora Fesztivál official – facebook https://www.facebook.com/Ozora.Festival.Official/photos_stream

2. kép. O.Z.O.R.A. Fesztivál 2014.

Forrás: Ozora Fesztivál official – facebook https://www.facebook.com/Ozora.Festival.Official/photos_stream

3. kép. O.Z.O.R.A. Fesztivál 2014.

Forrás: Ozora Fesztivál official – facebook https://www.facebook.com/Ozora.Festival.Official/photos_stream